

Rechtsstaat, Grondwet en Constitutioneel Hof

Reactie Bouterse in tweede termijn, ± mei 2011

Mevrouw de Voorzitter, mijn opmerkingen over het gebrek aan rechtsstatelijkheid hebben reacties ontlokt aan diverse leden van De Nationale Assemblée. Ook in de pers hebben sommigen zich in deze discussie gemengd. Daarbij zijn ook de Grondwet en het Constitutioneel Hof genoemd. Ik zal deze drie zaken daarom samen nog een keer van kanttekeningen voorzien.

In eerste aanleg heeft het lid Randjietsingh gesteld dat het ontbreken van wetten die de Grondwet vereist niet zo erg is. Die visie wordt onderschreven door een bekend Surinaams jurist. Die is van mening dat de rechtsstaat getoetst wordt op vier principes. Deze zijn: rechtmatigheid van het bestuur, de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, het verbod op discriminatie en openheid van de overheid naar de burgers toe. Deze jurist wijst erop dat het gaat om de materiële gronden en hieraan wordt voldaan. Onvoldoende of gebrekkige wetten, zijn volgens hem geen maatstaf om vast te stellen of er sprake is van een rechtsstaat.

Welnu Mevrouw de Voorzitter, laat me volstaan met te stellen dat het een merkwaardig standpunt is. Wat is de essentie van een benzinstation? Wel, de essentie van een benzinstation is dat je er brandstof kunt halen. Wat is de essentie van een zwembad? Wel, de essentie van een zwembad is dat je er kunt zwemmen. Wat is de essentie van een restaurant? Wel, de essentie van een restaurant is dat je er voedsel kunt halen. Wat is daarom de essentie van een rechtsstaat? Wel, de essentie van een rechtsstaat is dat je er recht kunt halen. En dat recht staat in wetten. Geen wetten, dan ook geen recht.

Ik heb u, Mevrouw de Voorzitter, op 28 april een eerste versie gegeven van ontbrekende en verouderde wetten. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe versie, want nu deze eerste versie bekend is gemaakt blijkt dat heel wat ministeries graag nog nieuwe wetten willen aanreiken om de zaken te moderniseren. Laat intussen duidelijk zijn, en duidelijk blijven, dat van de ongeveer 90 keren dat de Grondwet een nadere wet verlangt, niet minder dan 19 keer zo'n wet ontbreekt, en dat dit getal strikt genomen rond de 30 ligt, omdat daarnaast ook een tiental wetten ter uitvoering van internationale verdragen ontbreekt.

Het lid Randjietsingh zei dat het ontbreken van wetten genoegzaam wordt opgevuld met bestendige gebruiken en gewoonterecht. Dat moet ik tegenspreken. Bestendige gebruiken en gewoonterecht mogen niet gebruikt worden voor het vullen van gaten in ons rechtssysteem. Ze zijn aanvullend aan dat rechtssysteem. Ze komen bovenop een stelsel van wetten dat op zichzelf afgerond en volmaakt dient te zijn. Gaten in het fundament van onze Staat veroorzaken dezelfde ellende als gaten in het fundament van een huis: het huis van de Staat zakt dan in elkaar.

Mevrouw de Voorzitter, in tweede aanleg merkte de heer Randjietsingh op dat ik schade berokken aan onze staat door zo openlijk te spreken over het ontbreken en verouderd zijn van wetten. Daarmee zou ik bonafide investeerders afschrikken. Beter had de heer Randjietsingh het niet kunnen formuleren. Inderdaad, dit schrikt bonafide investeerders af. Maar niet omdat ik dit openlijk vertel, maar omdat de heer Randjietsingh dit niet tien jaar

eerder aan de orde heeft gesteld en de toenmalige regering niet heeft verzocht orde op wettelijke zaken te stellen. Bovendien zijn investeerders niet afhankelijk van de informatie die een President verstrekt. Voordat dit soort personen grote investeringen plegen laten ze onderzoek doen naar de juridische en economische stabiliteit van een land. En dan vinden ze vanzelf diverse internationale rapporten die aantonen dat Suriname in enkele opzichten de verkeerde lijstjes aanvoert. Een hoge graad van corruptie, een economie die in overwegende mate onder staatscontrole zucht, een uitermate slechte staat van het gemak om in dit land zaken te doen, rapporten die deze slechte situatie allemaal voor een deel wijten aan de abominabele staat van onze wetgeving. En juist door dit hardop te erkennen, en aan te geven dat wij dit in deze regeerperiode stevig gaan aanpakken, krijgen die bonafide investeerders het signaal dat hen kan doen besluiten hun investeringsplannen voor ons land door te zetten. Als de heer Randjietsingh het daar niet mee eens is kan ik alleen maar antwoorden dat ik kan niet aanvaarden dat onze regering nu wordt verweten te doen wat de vorige regeringen ten onrechte hebben nagelaten.

Mevrouw de Voorzitter, dit brengt me op de Grondwet. Dat belangrijke document van de rechtsstaat is geen rustig bezit. Er gaan steeds meer stemmen op om de Grondwet te herzien. Om die reden ga ik een Staatscommissie tot herziening van de Grondwet instellen. Laat een commissie van wijze mensen oordelen over de vraag welke Grondwet nodig is nu dit land niet langer een ontwikkelingsland, maar een land in ontwikkeling is.

Ik brengt dat laatste in verband met de stelling die onlangs in pers verscheen, namelijk dat de door de Grondwet gestelde eis dat wij een Constitutioneel Hof moeten hebben, een gevaar voor de rechterlijke onafhankelijkheid zou opleveren. Welnu Mevrouw de Voorzitter, gelet op het feit dat veel landen – behalve Nederland – een Constitutioneel Hof hebben wijs ik de stelling dat een dergelijk Hof de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht zou aantasten, categorisch af. Het krom praten van wat recht is, is niet in het belang van Suriname. We zijn sinds het beëindigen van de ontwikkelingshulp eind 2010 niet langer een ontwikkelingsland, maar een land in ontwikkeling. Zo'n land zorgt voor een afgerond juridisch stelsel, waaronder een Constitutioneel Hof. Dat moet snel gebeuren. We hebben geen tijd voor achterhoedegevechten.

Ik begrijp dat niet iedereen de oprechtheid van ons streven om de rechtsstatelijkheid van Suriname op een hoger plan te brengen zonder meer aanvaardt. Gebeurtenissen uit een ver verleden kunnen vragen doen rijzen over de huidige wil om de juridische basis van onze natie de vorm en inhoud te geven die Suriname in staat moeten stellen een betekenisvolle rol in internationaal verband op zich te nemen. Welnu, Mevrouw de Voorzitter, dergelijke vragen kan ik alleen maar beantwoorden door daadwerkelijk uit te voeren wat ik hier zeg. Het zal niet eenvoudig zijn, en ook niet binnen een jaar gerealiseerd zijn. Maar laat er geen twijfel over bestaan dat deze regering de geschiedenis wil ingaan als een groep die vastberaden Suriname een eervolle en betekenisvolle plek op de wereldkaart wil geven.